

129 file

REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Strict-Secret

MINISTERUL DE INTERNE

D.S.S.
S.I.S.Z.

ARHIVA

DOCUMENTAR

FOND INFORMATIV

10453

5

Dosar Nr.

Vol. Nr.

Privind Copii ale Ordinilor Circulare, Planurilor de Masuri, Instruziilor Emise de Consilierii M.I.

ABROGATE

Nr. 090.442; 090.446; 0090.448; 0090.453; 0090.463;
0090.475; 090.481; 0090.502; 0090.503 I; 0090.503 II;
090.506; 90.508; 090.520.

Data

1977

Δ16250/5

792215

D 016250, Vol. 5

DIR. SECRETARIAT-JURIDICĂ
N. 0090475 din 06.07.1977
căt-re

Se trimite, din ordin, pentru
luare de măsuri.

Seul Directiei

N O T A

privind concluziile și învățămintele ce se
desprind din analiza cazului "CIRTITĂ".

Activitatea desfășurată de organele de securitate în procesul construcției socialismului în patria noastră, contribuția activă pe care au adus-o la succesele generale obținute de poporul nostru, au primit o înaltă apreciere din partea conducerii partidului și statului nostru.

Tovarășul NICOLAE CEAUSESCU, Secretar general al partidului, arăta, la cea de a 20-a aniversare de la constituirea organelor de securitate, că acestea "au dus o luptă neabătută împotriva dușmanilor construcției socialismului, a celor care nu au înțeles năzuințele poporului nostru și au încercat să oprească sau să împiedice făurirea viitorului luminos al patriei noastre. Putem spune că organele securității statului și-au îndeplinit pe deplin misiunea încredințată de partid, și-au făcut cu răspundere datoria față de popor, față de patrie".

Conștiente de importanța misiunilor ce le-au fost încredințate, în toate etapele de dezvoltare a societății în patria noastră, organele de securitate au acționat cu un înalt spirit patriotic, au dat dovadă de curaj și eroism, neprecupețind nici un efort pentru apărarea cuceririlor revoluționare ale poporului, a independenței și suveranității statului nostru.

Acționând sub conducerea și îndrumarea partidului și având permanent sprijinul maselor, organele de securitate au reușit să li-

chideze grupările de spioni, sabotori și diversioniști, bandele formate din cele mai înrăite elemente legionare și căpetenii ale partidelor reacționare, precum și ale diferitelor organizații subversive, care încercau să lovească în suveranitatea statului, în unitatea popoului, în relațiile socialiste statornicite în patria noastră.

Apreciind rezultatele obținute, Comandantul nostru suprem, tovarășul NICOLAE GEAUSESCU, în cuvîntarea la adunarea activului de partid și a cadrelor de conducere din Ministerul de Interne din decembrie 1976, a ordonat să se analizeze critic și autocritic aspectele negative și lipsurile din munca organelor Ministerului de Interne, pentru a se trage toate concluziile necesare și a se acționa cu hotărîre în vederea lichidării lor. Totodată, a atras atenția asupra necesității de a se reține "învățămintele corespunzătoare atît din ceea ce este bun, cît și din ceea ce este negativ, luîndu-se măsurile necesare pentru ridicarea întregii activități la nivelul sarcinilor puse de Congresul al XI-lea pentru aplicarea exemplară a prevederilor constituției și a legilor țării".

Pe această linie se înscrie și hotărîrea Biroului executiv al Consiliului de conducere al Ministerului de Interne de a prezenta aparatului informativ al organelor de securitate concluziile și învățămintele desprinse din analiza modului cum unele unități centrale și teritoriale au acționat pentru descoperirea fugarului "CÎRTITĂ".

x

Fugarul "CÎRTITĂ" a desfășurat o intensă activitate legionară încă din anul 1937, cînd avea 14 ani, fapt pentru care după rebeliune a fost condamnat la 10 ani închisoare. În 1944, după ce a fost pus în libertate, s-a înscris la facultatea de agronomie din Cluj, unde a acționat pentru organizarea foștilor membri ai Frățiilor de cruce, reușind, în scurt timp, să devină șef al regionalei F.D.C. pe Transilvania.

145
În anul 1948, în timp ce se afla în practică la o fermă din fostul raion Făgăraș, aflînd de arestarea unor membri ai F.D.C. și a altor legionari, s-a ascuns la rude și prieteni iar în 1950, împreună cu alți legionari, s-a retras în munții Făgăraș, unde a constituit o bandă subversiv-teroristă, săvîrșind o serie de jafuri și crime.

Cu prilejul acțiunilor întreprinse de organele de securitate în toamna anului 1951, o parte din membrii bandei au fost prinși, iar în anul 1952 judecați și condamnați la moarte - inclusiv cei aflați în poziție de fugari, între care și "CÎRTITA". După aproape 4 ani, respectiv în vara anului 1955, organele de securitate lichidează întreaga bandă.

Legionarul "CÎRTITA", împreună cu "JEAN", un alt element din bandă, reușind să scape nearestat, au continuat să acționeze pe raza fostului raion Sibiu.

În iunie 1955, "CÎRTITA" și "JEAN", hotărînd să fugă din țară prin trecerea frauduloasă a frontierei, au plecat din munți însă în momentul cînd se aflau în apropierea orașului Copșa Mică, "JEAN" a renunțat la această idee, înapoiindu-se în zona în care acționase banda, fiind arestat după 8 luni.

Rămas singur, "CÎRTITA" renunță și el la planul fugii din țară, ascunzîndu-se la numita "SAVU ANA" din județul Alba, fosta soție a lui "SAVU PETRE" legionar, decedat în închisoare și cu care fugarul a fost coleg de liceu. Fugarul a reușit să stea clandestin la aceasta pînă în iunie 1976, dată de la care operînd prescripția, nu mai putea fi tras la răspundere pentru faptele comise.

Care au fost cauzele, condițiile și împrejurările care au făcut posibil ca legionarul "CÎRTITA" să-și asigure timp de peste 21 ani o existență clandestină, fără ca organele și unitățile Ministerului de Interne să-l depisteze și să asigure tragerea lui la răs-

pondere pentru infracțiunile comise?

Analiza efectuată de conducerea Ministerului de Interne, în cazul "CÎRTITĂ", a reliefat o seamă de neajunsuri, greșeli și abateri grave de la principiile muncii de securitate, de la ordinele ministrului, privind modul cum s-au organizat, condus și desfășurat acțiunile pentru lichidarea bandei și depistarea fugarului.

- Prima dintre acestea o constituie faptul că după lichidarea bandei în anul 1955, acțiunile pentru prinderea legionarului "CÎRTITĂ" în loc să fie intensificate, acestea au fost limitate, în mod cu totul nejustificat, la unele măsuri de rutină asupra legăturilor din comuna sa natală și din zona în care acționase anterior.

- Informațiile obținute în prima perioadă, deși contradictorii, - între altele și ca urmare a versiunii lansate de organele de securitate că unii membri ai bandei au reușit să fugă din țară -, nu au fost supuse unor verificări și analize atente. În consecință, nu au putut fi desprinse concluzii realiste și utile care să conducă la ipoteze și variante judicioase de acțiune.

- De multe ori, munca informativ-operativă a fost înlocuită cu cercetări directe și percheziții, dar și acestea au fost organizate în momente și locuri neoportune, de natură a-i da posibilitate fugarului să cunoască măsurile întreprinse de organele noastre.

- Deși după reținerea lui "JEAN", în noiembrie 1956, s-au obținut date importante cu privire la locurile în care se putea ascunde "CÎRTITĂ", inclusiv la familia legionarului "SAVU PETRE", fapt care s-a dovedit ulterior pe deplin real, măsurile întreprinse au avut un caracter superficial, denotînd grave carențe de ordin profesional.

Ipoteza că fugarul se află ascuns la "SAVU ANA" trebuia să fie prioritară și ca urmare a faptului că domiciliul acesteia - într-o fostă moară cu patru ieșiri, situată pe o uliță cu circulație

foarte redusă - oferea bune condiții de găzduire clandestină. 16

Dacă s-ar fi acționat pe această variantă în mod corespunzător, fugarul ar fi fost depistat cu mulți ani în urmă. În acest sens existau și condiții corespunzătoare.

Astfel, despre faptul că fugarul se afla la "SAVU ANA" aveau cunoștință o mătușă, soacra și cei doi copii ai acesteia, precum și o altă femeie din comună pe care "CÎRTITA" a cunoscut-o în anul 1945, cu prilejul unei vizite ce i-a făcut-o lui "SAVU PETRE" și prin intermediul căreia în iunie 1955 a ajuns la soția acestuia. Nefiind organizată o supraveghere informativă activă asupra celor de mai sus, nu s-au obținut date cu privire la acest aspect și nici alte semnalări care să fi permis inițierea unor acțiuni concrete pentru prinderea fugarului.

Ofițerii și subofițerii de securitate și miliție care răspundeau din punct de vedere operativ de comună, inclusiv de urmărirea numitei "SAVU ANA", nu au întreprins măsurile care se impuneau, dovedind superficialitate în organizarea și desfășurarea muncii cu rețeaua informativă, manifestând o slabă preocupare pentru culegerea unor informații și date printr-o legătură nemijlocită cu cetățenii din localitate, cât și în executarea unor controale, patrulări și pînde în locurile și zonele în care fugarul putea fi ascuns sau își putea face apariția.

Edificator în acest sens este faptul că în perioada anilor 1960-1970, "SAVU ANA" fiind angajată centrului de recepționare și prelucrare a laptelui, amenajat la domiciliul ei, era frecvent vizitată de cetățenii din comună, tehnicieni, revizori contabili și alți angajați ai I.C.I.L., reprezentanți ai consiliului popular, ai cooperativei agricole de producție și de către alte persoane, care nu au fost verificate și instruite în prealabil ori investigate periodic, pentru a furniza date de interes operativ în acest caz.

În consecință, organele de securitate și miliție nu s-au sesizat că volumul de muncă realizat de "SAVU ANA" depășea cu mult posibilitățile reale ale acesteia, că la diferite activități, inclusiv la redactarea documentelor de evidență, era ajutată de "CÎRTITA". Nu au cunoscut nici faptul că fugarul a fost văzut într-o zi de o femeie care a adus lapte, iar în altă zi de o profesoară care a venit cu elevii unei clase de la școala din localitate, pentru a vizita centrul de colectare și prelucrare a laptelui, prilej cu care acesta a dat explicațiile necesare, lăsându-le impresia că este tehnician de la I.C.I.L.

Se desprinde astfel concluzia că principala cauză care a dat posibilitatea fugarului "CÎRTITA" să ducă o viață clandestină timp de două decenii, o constituie neluarea măsurilor de supraveghere informativă corespunzătoare asupra numitei "SAVU ANA" și a celor doi copii ai acesteia, în prezent unul profesor iar altul medic, care cunoșteau situația fugarului.

- În locul unor măsuri informativ-operative calificate și judicios pregătite, în centrul cărora "SAVU ANA" trebuia să constituie principalul element din cercul de bănuți, au fost inițiate unele acțiuni fără respectarea cu strictețe a regulilor și principiilor de muncă. Astfel, în martie 1973, echipa operativă formată din trei ofițeri care avea misiunea de a efectua percheziție la domiciliul numitei "ANA", au pătruns în casa acesteia fără o pregătire prealabilă care să asigure supravegherea și închiderea tuturor căilor de ieșire. Ca urmare, deși surprins în casă, fugarul a reușit să iasă neobservat în curte, de unde, luînd în mînă o sapă, a trecut în șosea, lăsînd impresia că era muncitor în echipele care lucrau pe șantierul de amenajare a drumului. Nefiind stingherit de nimeni, a intrat în vilele de la marginea comunei unde a stat pînă seara, cînd a revenit din nou în casă.

Mai mult chiar, "echipa operativă", nu a descoperit un lucru elementar dar esențial în cazul unor asemenea acțiuni, existența în locuință a unor obiecte de îmbrăcăminte bărbătească (ce aparțineau lui "CÎRTITA"). Acest aspect nu a fost sesizat nici de către șeful postului de miliție, care în mai multe rînduri a făcut vizite inopinate la domiciliul lui "SAVU ANA".

Cu prilejul unei asemenea vizite, efectuată în decembrie 1975 de către șeful de post, fugarul a fost surprins în cameră, însă a reușit să se ascundă după un dulap, de unde a ascultat întreaga discuție cu "SAVU ANA".

- Incepînd cu anul 1970, "CÎRTITA" a făcut deplasări și vizite la rude și unele legături pe raza mai multor județe - Alba, Arad, Brașov, Caraș-Severin, Cluj, Sibiu și Timiș - folosind în acest scop inclusiv mijloace de transport în comun, a călătorit zile întregi prin orașe, comune, sate, stațiuni, a traversat păduri și cîmpuri, a stat mai mult timp în zone de frontieră. Totuși prezența fugarului nu a fost sesizată nici în aceste locuri, dovedind fără putință de tăgadă că inspectoratele județene în cauză nu au organizat un sistem eficient de urmărire a fugarului și de cunoaștere, în general, a prezenței în anumite locuri a unor elemente suspecte.

Numai astfel se explică faptul că organele de securitate și miliție nu au fost în măsură să-l descopere pe fugar nici în septembrie 1970 și august 1973 cînd "CÎRTITA" a reușit să-și viziteze mama și sora, scop în care, de fiecare dată, timp de aproape două săptămîni, a călătorit cu trenul și alte mijloace de transport în comun, a staționat în gări și autogări și a traversat mai multe localități din județele Alba, Sibiu și Brașov. De pildă, cu prilejul celei de a doua vizite, a călătorit cu "SAVU ANA" pînă în stația Miercurea Sibiului, timp de 3 zile s-a ascuns în munții din apropierea comunei natale, a stat apoi de vorbă atît cu mama cît și cu sora lui, prilej

cu care a aflat că organele de securitate au efectuat percheziții la rudele și cunoștințele sale. A călătorit cu autobuzul pe direcția Făgăraș-Tîrgu-Mureș, pînă la Agnita, unde, circa două ore, s-a plimbat în oraș iar timp de patru ore a vizitat stațiunea Miercurea Sibiului.

În septembrie 1973, avînd intenția de a părăsi țara prin trecerea frauduloasă a frontierei, după ce și-a procurat busolă și hărți, "CÎRTITA" a plecat la Buziaș, județul Timiș unde, timp de peste două săptămîni, a cutreierat pădurea Silagiului și a traversat șase localități din județul Caraș-Severin. În același scop, în septembrie 1974, a făcut o nouă deplasare spre zona de frontieră. Renunțînd de fiecare dată la această idee, fugarul s-a întors în același mod la numita "SAVU ANA".

În decembrie 1975, după venirea în casă a șefului de post, fiindu-i teamă că va fi depistat, a hotărît să se retragă în munți, în care scop a ales tot pădurile Silagiului, unde a stat ascuns pînă la sfîrșitul lunii februarie 1976. De menționat că în această perioadă a făcut mai multe incursiuni în localitatea Silagiu, pentru a-și procura, prin furt, alimente din casele unor cetățeni, fără ca organele de securitate și miliție să se sesizeze de prezența lui în zonă.

Se desprinde cu pregnanță concluzia privind superficialitatea cu care au fost executate ordinele date de conducerea ministerului privind instruirea contrainformativă a populației și formarea unei rețele informative capabile în rîndul pădurarilor, brigadierilor, paznicilor de cîmp, ciobanilor, cantonierilor și revizorilor de cale ferată și altor categorii de persoane ce lucrează sau domiciliază în zonele de frontieră ori izolate de localități și drumuri publice.

- Analiza a evidențiat în același timp o seamă de neajun-

suri în realizarea supravegherii legăturilor fugarului și, în general, a elementelor legionare, inclusiv a celor potențial periculoase, și pe care "CIRTITĂ" le-a vizitat în ultimii ani.

Astfel, în anii 1974 - 1975; în intenția de a consulta unele cunoștințe cu privire la situația sa juridică, s-a deplasat la Cluj-Napoca, unde s-a plimbat prin diferite cartiere, a vizitat grădina botanică, a discutat cu studenți și elevi și personalul de pază de la Institutul agronomic, Liceul "Gheorghe Barițiu" și încă o altă instituție. Cu prilejul vizitei făcute în septembrie 1975, a luat contact cu "PETRE ION" fost coleg de liceu și l-a căutat la domiciliu pe profesorul "POPESCU B.", însă soția acestuia, care îl cunoscuse pe fugar în urmă cu 30 de ani, a refuzat să-l primească și să discute cu el. În același scop, aflînd din cartea de telefon a municipiului Arad adresa legionarului "BOANTA F." în octombrie 1974 "CIRTITĂ" l-a vizitat la domiciliu, i-a prezentat situația în care se află și a înoptat la acesta. A doua zi s-a plimbat prin oraș și a vizionat un film, după care s-a întors la domiciliul numitei "SAVU ANA". Nestingherit de nimeni, a făcut același drum la Arad și în septembrie 1975.

- Cu toate măsurile de precauție luate de "CIRTITĂ", acesta putea fi descoperit de organele de securitate și prin controlul atent, riguros și permanent al scrisului acestuia și a corespondenței persoanelor din cercul de bănuiri. A rezultat însă că inspectoratele județene Alba, Brașov și Timiș nu au executat cu răspundere sarcina ca prin folosirea sursei "S" să contribuie la depistarea fugarului. Aceste unități nu au reușit să stabilească expedierea de către fugar a unor vederi numitei "SAVU ANA", în septembrie 1970 din gara Voila, în septembrie 1974 din Lugoj și în noiembrie 1975 din municipiul Timișoara.

Rezultă, din cele de mai sus, că fugarul "CIRTITĂ", fără

a se folosi de mijloace și metode deosebite - deghizări, documente false, versiuni cu privire la situația lui, schimbarea frecventă a locului și a gazdelor, și chiar fără a manifesta uneori prudență, a reușit timp de două decenii să nu fie descoperit și să ducă o viață clandestină.

Analiza efectuată a scos în evidență neajunsurile cu care Direcția I a organizat și condus acțiunea pentru depistarea fugarului "CIRTITĂ", superficialitatea și modul simplist în care inspectoratele județene Alba, Arad, Brașov, Cluj, Caraș-Severin, Sibiu și Timiș au executat sarcinile ce le reveneau pe această linie; nivel scăzut de combativitate și răspundere a unor cadre.

Totodată, analiza a reliefat o seamă de carențe ale muncii informativ-operative, fisurile ce au existat în organizarea și desfășurarea de către organele de securitate și miliție a supravegherii informative în locuri, medii și în rîndul unor categorii de persoane, formalismul manifestat de către unele unități în executarea prevederilor unor ordine, consecințele nerespectării cu strictețe a principiilor și regulilor de muncă.

Pe baza concluziilor și învățămintelor desprinse, conducerea ministerului a stabilit o seamă de măsuri menite să ducă la lichidarea grabnică a neajunsurilor manifestate, și perfecționarea de ansamblu a muncii de securitate și miliție, în cunoașterea și stăpînirea permanentă a situației operative din sectoarele și problemele date în competență, urmărirea activă - prin toate mijloacele - a elementelor potențial periculoase, capabile să inițieze acțiuni potrivnice intereselor statului nostru.

O atenție deosebită s-a acordat măsurilor menite să ducă la îmbunătățirea supravegherii informative în rîndul foștilor membri ai organizației legionare, urmării în mod activ și

calificat a tuturor celor care nu au renunțat la concepțiile lor, întreținând legături între ei precum și cu cei aflați în emigrație, care propagă sub diferite forme ideologia fascistă, ori sînt capabili să inițieze și organizeze acțiuni clandestine. Ele vizează în principal întărirea potențialului informativ și folosirea mai judicioasă a celorlalte mijloace ale muncii de securitate, îmbunătățirea cooperării între unități, sporirea combativității și vigilenței aparatului.

Toate acestea vor trebui să asigure cunoașterea corespunzătoare a situației operative din problemă, a poziției și activității prezente a legionarilor, descoperirii, anihilării și lichidării oricăror încercări din partea acestora de a desfășura acțiuni potrivnice statului nostru.

În același timp, conducerea ministerului a pedepsit în mod exemplar cadrele de conducere, alți ofițeri și subofițeri de securitate și miliție, care s-au făcut direct răspunzători de neajunsurile manifestate, greșelile și abaterile comise în acțiunea pentru depistarea fugarului legionar "CIRTITĂ".

În concluzie, conducerea Ministerului de Interne a apreciat că organele de securitate, trăgînd concluziile și învățămintele necesare din cazul "CIRTITĂ", vor întreprinde în viitor măsuri de perfecționare a întregii lor activități, acționînd cu fermitate sporită pentru apărarea cuceririlor revoluționare și a valorilor de seamă create de poporul român.
